

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An sit in Deo voluntas generalis, & antecedens salvandi omnes
homines, post Adæ lapsum, subindeque Christus pro omnibus hominibus
mortuus sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](#)

2. Sicut Deus potest significari metaphoricè velle A
id quod non vult, voluntate propriè acceptâ, ita
potest metaphoricè significari velle id quod propriè
vult. Et in questionibus disputatis quæst. 23. de
voluntate Dei, art. 3. in resp. ad 6. sic habet:
Sciendum est quod voluntas signi tribus modis se
habet ad voluntatem beneplaciti: quedam enim
est voluntas signi que nunquam incidit in idem
cum voluntate beneplaciti, sicut permisso quā
permittit mala fieri, cum mala fieri nunquam
velit: quedam semper in idem incidit, sicut
operatio; quedam vero quandoque incidit, &
quandoque non, sicut preceptum, prohibitio,
& consilium.

ARTICVLVS II.

*An sit in Deo voluntas generalis, & ante-
cedens salvandi omnes homines, post Adæ
lapsum, subindeque Christus pro omnibus
hominiis mortuis sit?*

17. **N**eget Jansenius libro 9. & 10. de gratia Christi Salvatoris, ubi docet Deum ante peccatum Adæ, omnibus ac singulis hominibus æternam voluisse conferre beatitudinem, voluntate generali & antecedenti, ex eaque in statu innocentiae profluxisse in primos parentes auxilia sufficientia, subdita ipsorum voluntati, quantum ad efficaciam & usum; subindeque talem voluntatem in eo statu fuisse pertutilem: sed non posse statui voluntatem generalem, quā Deus omnes homines in damnatione primi peccati positos, velit salvos fieri, & quā omnibus præparet remedia & auxilia generalia ad salutem necessaria. Unde ibidem afferit, voluntatem antecedentem homines salvandi post Adæ lapsum (si quæ in Deo sit) nihil aliud esse quam nudam velleitatem, qualem Deus habet erga jam damnatas creaturas, five homines, five Angelos; quā non obstante potest Deus aliquos nolle salvos fieri, ac re ipsa non vult, eos scilicet qui re ipsa damnantur, quos idcirco ait destituisse mediis ad salutem sufficientibus. Eandemque ob causam docet libro 3. cap. 21. Christum non esse mortuum pro redēptione & salute æterna omnium hominum, sed tantum electorum: pro salute autem aliorum, non magis sanguinem fudisse, aut etiam orasse, quam pro salute ipsius diaboli. Verba ejus hæc sunt. *Christus pro infidelium in infidelitate morientium, aut jussorum non perseverantium salute mortuus non est, nec sanguinem fudit, nec seipsum redēptionem dedit, nec Patrem oravit; immo non magis pro eterna liberatione ipsorum, quam pro diaboli deprecatus est.*

Hui doctrina Jansenij aliquo modo favent Gregorius Ariminensis, & Vazquez: licet enim voluntatem generalem & antecedentem salvandi omnes post Adæ lapsum, in Deo agnoscant, eam tamen nolunt comprehendere parvulos in utero materno dececedentes; cum eis Deus nullum præbeat pro remissione peccati originalis remedium; subindeque tenentur afferere, Christum pro illis parvulis non esse mortuum.

§. I.

*Conclusio affirmativa statuitur, & testimonium
Scripturae, & SS. Patrum roboratur.*

Dico igitur: Deum voluntate generali & antecedenti, velle omnes homines, etiam post Adæ lapsum, salvos facere.

Probatur primò ex celebri illo Apostoli testimo-
nio 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Ubi in primis sermone illè de hominibus ut sunt in statu naturæ lapsæ, patet; Tum quia Paulus loquitur de hominibus prout nunc sunt, vult enim fieri pro eis orationes & obsecrations ad Deum: nunc autem omnes homines sunt in statu naturæ lapsæ. Tum etiam, quia si Apostolus loquere-
tur tantum de voluntate nos salvandi in obedien-
tia Adæ innocentis, non dixisset, Deus vult omnes homines salvos fieri, sed voluit salvos fieri: ita enim in præterito ex primitur Dei voluntas, cùm præterit tempus impletionis illius: sicut nondicimus nunc de Angelis malis, Deus vult, sed tantum voluit illos salvos facere. Addo quod Paulus ibidem ait, Christum ad hanc voluntatem Dei implendam, obtulisse redēptionem pro omnibus: Atqui redēptio supponit lapsum in origine: Ergo loquitur de hominibus ut sunt in statu naturæ lapsæ, & peccato originali viciata.

Secundò Apostolum non loqui de simplici vel-
leitate & nuda complacencia, qualē Deus ha-
bet circa merē possibilia, manifestum est, quandoquidem juber ut oremus pro omnium homi-
num salute: statutum verò esset pro merē possibili-
bus, v. g. pro conversione dæmonum, vel alterius mundi creatione orare.

Tertiò, Licet verba illa Apostoli, intellecta de voluntate efficaci & consequente, explicari debeant per distributionem accommodam, vel de universalitate incompleta, qualiter ea Auguſtinus, Gregorius, aliique SS. Patres locis infra referendis exponunt; si tamen intelligantur de voluntate antecedenti & ineffaci, ea de-
bere intelligi de singulis generum, & per distributionem completam, constat non solum auctoritate Damasceni, hunc locum Apostoli in hoc sensu intelligentis, sed etiam ex ipso Apostolo; ejus enim discursus exigit, ut propostio illa *Deus vult omnes homines salvos fieri*, genera-
liter & de omnibus ac singulis hominibus intel-
ligatur: nam immediatè antea obsecrat ut oreut pro omnibus: *Hoc enim bonum est (inquit) & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veri-
tatis venire.* In quibus verbis particula univer-
salis, *omnis*, sine dubio eodem sensu in utroque membro propositionis accipienda est, ne Paulus loquatur æquivocè in tam brevi contextu, neve ipsius ratio minimè idonea sit. Ita ut sicut orandum est pro omnibus hominibus generaliter, & sine exceptione (ut nemo negat esse de mente Apostoli, & ex charitate deberi) ita Deus velit omnes homines generaliter & sine exceptione salvos fieri. Idque magis confirmat duplex ratio immediatè post subjuncta ab Apostolo, quā probat Deum velle omnes homines salvos fieri: *Vnus enim Deus (inquit) unus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui dedit redēptionem seme ipsum pro omnibus.* Quæ verba exponens Caietanus, sic ait: *Ex hoc quod non*

DE VOLVNTATE DEI ANTECEDENTE. 415

nisi unus est Deus, omnium hominum curam illi A uni incumbere manifestatur. & cum sit natura bonus, consequens est ut omnibus proponat salutem & agnitionem veritatis. Si namque essent plures di, cogitari posset quod unus Deus haberet curam salvandi aliquos homines, & alius haberet curam salvandi alios: sed ubi unus tantum est Deus, illi uni incumbit cura omnium. Similiter etiam si plures essent mediatores inter Deum & homines, existimaretur quod unus esset mediator pro quibusdam, & alius pro aliis, sed ex quo unus est mediator Dei & hominum ad reconciliandum homines Deo, illi uni incumbit mediare inter Deum & omnes homines. Denique ab effectu manifestat Apostolus, quod etiam mediator vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, ex hoc ipso quod dedit seipsum premium ad redimendum NON ALIQUOS, SED OMNES.

21. Favent etiam SS. Patres, generaliter & sine exceptione intelligendum esse Apostolum, Deumque velle salutem omnium plane hominum, pa- sim docentes. Nam Clemens Romanus libro 2. Constit. cap. 59. affirmat se id ab ore ipsius Christi accepisse; & Dionysius cap. 2. Eccl. Hierar. ait facrorum praefectum Dei similitudine salutem cupere omnibus, & agnitionem veritatis. Item Ignatius Martyr Epist. 6. ad Philadelph. dicit, Amorem hominum esse Deum nostrum, & velle omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; propter quod & Solem oriri facit super bonos & malos. & pluit super iustos & iniquos. Et Origenes libro 4. contra Celsum paulo post initium, IESUM vocat Medicum universorum, quantum in ipso est; Salvator enim venit omnibus hominibus.

22. Eandem veritatem tradit Augustinus libro de spiritu & littera quem scripsit contra Pelagianos, cap. 33. dicens: Vult Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; non sicut tamen ut eis adimat liberum arbitrium quo bene vel male uentur justissime iudicentur. Et Prosper in resp. ad 2. object. Vincentij, ubi ait: Sincerrissime credendum atque profidendum est, Deum velle ut omnes homines salvi fiant: Si quidem Apostolus, cuius ista sententia est, abfoliurissime praecepit quod in omnibus Ecclesiis piissime custoditur, ut Deo pro omnibus hominibus supplicetur. Et in resp. ad object. Gallorum sent. 8. haec scribit: Quis dicit quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum predefinitorum, durius loquitur quam loquendum est de altitudine inscrutabilis gratiae Dei, qui & omnes vult salvos fieri, atque ad agnitionem veritatis venire. Idem docet in libris de vocazione Gentium, nam libro 2. cap. 25. haec scribit: Sive igitur novissima contempletur secula, seu prima, seu media, rationabiliter & pie creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperque voluisse. Et cap. 28. Fit manifestum quod diversis atque innumeris modis omnes homines vult Deus salvos fieri: sed qui non veniunt, Dei auxilio diriguntur; qui non veniunt, sua perinaciam reluctantur. Denique Ecclesia in die Parafceves orans pro hereticis & schismatis, sic ait: Omnipotens semperne Deus, qui salvas omnes, & neminem vis perire, respice ad animas diabolica fraudem deceptas: ut omni hereticis pravitate deposita, errantia corda resplicant, & ad veritatis tuae redeant unitatem.

§. II.
Eadem veritas ex generali Christi redemp-
tione manifestatur.

Hoc argumentum tangitur à Caietano ver-
bis supra relatis, potestque sub hac forma breviter proponi. Deus vult salvare eos omnes pro quibus Christus passus & mortuus est, se pro quibus ordinavit mortem & passionem suam: Sed Christus mortuus est, & mortem ac passionem suam obtulit, & ordinavit ad salutem, non paucorum tantum, sed omnium, & singulorum hominum: Ergo Deus omnes, & singulos homines, vo- luntate antecedenti vult salvos esse. Major con-
stat ex eo quod mors & passio Christi, ex vo-
luntate salvandi homines duxit originem. Minor
vero probatur ex variis Scripturarum locis, in qua-
bus hæc generalis Christi redemptio aperte declaratur. Dicitur enim ad Romanos 8. Qui
proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis om-
nibus tradidit illum. Ad Rom. 5. Per unius de-
lictum in omnes homines in condemnationem, &
per unius iustitiam in omnes homines in justifica-
tionem. 2. ad Corint. 5. Si unus pro omnibus
mortuus est Christus, ut qui vivunt non sibi vi-
vant, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Denique 1. Joan. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis
nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro
totius mundi. Quibus autoritatibus adjungi possunt orationes Ecclesiarum, quæ in solemnibus
precibus frequenter hæc verba repenit: Fidelium
omnium conditor & redemptor; & in hymnis
Ecclesiasticis: Jesu Redemptor omnium.

Duplici evasione conatur Jansenius tam aperta
Scripturarum testimonia eludere. In primis dicit,
his locis solùm significari, mortem Christi esse
pretio & valore per se sufficientem pro omnibus,
at non ordinatione Christi, & Dei, oblatam esse
pro omnibus.

D Secundò responder, quod quando Christus dicitur mortuus pro omnibus, hoc non deber intelligi pro singulis generum, sed pro genere singulorum: ita ut pro aliquo ex quocumque gene-
re, statu, & conditione, non vero pro omni-
bus, & singulis in individuo, & in particulari
mortuus fuerit.

Verum utraque hæc evasio pugnare videtur
contra definitionem Tridentini sess. 6. cap. 3.
ubi definit Christum mortuum esse pro omnibus,
in eo sensu in quo negabatur à Calvinio: Calvi-
nus autem non negabat Christum esse mortuum
pro omnibus, quantum ad sufficientiam pretij,
neque etiam pro aliquibus ex omni genere &
conditione: nam in caput 17. Joannis, utraque
evasione uititur ad explicanda Scripturarum loca,
in quibus dicitur Christum esse mortuum pro
omnibus: Ergo &c.

Præterea utraque hæc responsio efficaciter
confutari potest. Nam contra primam instari
potest, quando dicitur Christum dedisse semet-
ipsum redemptionem pro aliquo, hoc ita in-
telligi, & explicari debet, ut significetur Christum
se dedisse in redemptionem, & gratiam illius,
& ad ejus utilitatem & salutem: particula enim
pro applicatur causa finali cui, ut constat quan-
do dicitur, quod medicus venit in domum pro
salute infirmi: sensus enim est, illum venisse in
eius commodum, & utilitatem, & ad procuran-
dam illi sanitatem: unde cùm Scriptura locis
citatis dicit Christum mortuum esse pro omni-

bus, hoc debet intelligi in salutem & gratiam omnium.

Addo quod, si verba illa Scriptura significarent tantum Christi redemptionem esse ex parte sua premium sufficiens valore, sed non ordinatione Dei & Christi destinatum in salutem hominum, posset eadem proprietate Christus dici mortuus & crucifixus pro Dæmonibus, cum premium sanguinis & mortis ejus, utpote valoris infiniti, fuerit de se sufficientissimum ad redimendos non solum homines, sed etiam Dæmones, si voluisset illud ordinare pro eorum salute & redemptione.

28. Contra secundam evasionem est etiam efficax argumentum ex verbis Apostoli 2. ad Corinth. 5. supra relatis: *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt &c.* Quo loco probat quod omnes & singuli homines mortui sunt, id est contraxerunt debitum moriendi in Adamo, ex eo quod Christus pro omnibus mortuis est: Atque omnes omnino distributivè mortui sunt in Adamo, & in eo contraxerunt debitum morienti: Ergo & Christus mortuus est pro omnibus, & singulis hominibus distributivè, & non solum pro generibus singulorum. Quo argumento utitur D. Augustinus libro 6. adversus Julianum cap. 4. ubi probat omnes & singulos homines contraxisse peccatum originale, ex illo loco Pauli, & infert tamen verè omnes homines mortuos esse in Adamo, quam pro omnibus Christus mortuus est: Sed omnes & singuli mortui sunt in Adamo: Ergo pro omnibus & singulis Christus mortuus est.

§. III.

Sanctorum Patrum testimonia expenduntur.

29. IN eandem veritatem unanimiter conspirant SS. Patres, tam Græci, quam Latini, quorum aliqua testimonia illustriora referre sufficit. Ex Græcis igitur Nazianzenus orat. 25. ait: *Omnis circa ullam exceptionem instaurati sumus per celestem Adamum, qui primi Adæ particeps fuimus, & à serpente decepisti, & peccato mortuus.* Et Chrysostomus homil. 4. in cap. 2. Epist. ad Hebreos: *Vt gratia Dei pro omnibus gessaret mortem: non pro fidelibus tantum, sed pro universo mundo, ipse enim pro omnibus mortuus est.* Similiter Epiphanius hæresi 55. Pro toto quidem mundo se obtulit ipse victimæ, ipse sacrificium, ipse sacerdos, ipse altare, ipse Deus, ipse homo, ipse Rex, ipse Pontifex, ipse ovis: *omnia id nobis pro nobis factus est, in nobis omnibus, omnibus modis vita fieret.*

30. Ex Latinis vero idem disserit Ambrosius ferm. in Psalm. 118. verfu 64. sic dicens: *Mysticus Sol ille iustitia omnibus ortus est, omnibus venit, omnibus passus est, & omnibus surrexit.* Et ferm. 11. de Passione, ubi sic ait: *Pro omnibus impiis mortuo Domino, etiam Judas in eo potuisset consequi remedium, si non festinasset ad laqueum.* Et ferm. 1. de Nativitate Domini, *Dominus noster peccati mortisque destructor, sicut nullum à reatu liberum reperit, ita liberandis omnibus venit.* Prosper etiam libro 2. de vocat. Gent. cap. 16. eandem veritatem aperi-
tissimè tradit, his verbis: *Nulla ratio dubitanda est, Iesum Christum Dominum nostrum pro impiis & peccatoribus mortuum; à quorum numero si aliquis liber invenitus est, non est pro omnibus mortuus Christus; sed prorsus pro omnibus mortuus Christus.*

31. Plurima etiam extant Augustini testimonia in eisdem rei confirmationem, quæ vitandæ confu-

A fonis gratiæ, ad quatuor classem reducam. Primi generis ea sunt, quibus S. Doctor disertissime affirmat pro iis omnibus Christum obiisse, quos in mundi fine judicabit. Omnim summa complectuntur aurea hæc verba quæ habet in Psal. 95. sub finem: *Judicabit orbem terrarum in aequitate: non partem, quia non pariem emit: totum judicare habet, quia PRO TOTO PREMIUM DEDIT.* Explicat paulo post quid nomine *orbis terrarum* intelligat. *Judicabit orbem terrarum in aequitate, & populos in veritate sua.* Quæ est aequitas & veritas? Congregabit secum electos suos ad judicandum, ceteros autem separabit ad invicem. Positurus est enim alios ad dexteram, alios ad sinistram &c. Igitur orbis terrarum nomine, eos omnes intelligit, qui in judicio cùm ad dexteram, tum ad sinistram collocabuntur, id est electos omnes ac reprobos, adeoque cùm asserit Christum judicaturum totum orbem, quia totum emit, disertè significat, Christum electos ac reprobos omnes judicatum, quia pro electis & reprobus sanguinem fudit. Totum judicare habet, quia pro toto sanguinem dedit.

Addit libro 2. de Symb. ad Cathecum. cap. 8. Christum reprobus, & maximè Judæi ejus crucifixoribus, dicturum in die judicij: *Videtis vulnera que inflixisti, agnoscitis id latus quod pupigistis, quoniam & per vos.* & PROPTER VOS aperitum est, nec tamen intrare voluistis. Quod Laurentius Jullianus libro ligni vita cap. 4. aliis verbis expressit; *Apparebit (inquit) crux in ostensione sue iustitie, ut appareat quod justissime reprobi sint damnati, ad quos Dominus Jesus in spiritu sic loquetur: Ego propter vos factus sum homo, propter vos aligatus, consputus, delensus, flagellatus, & crucifixus. Vbi est tantarum mearum fructus injuriarum? Ecce pretium sanguinis mei, quem dedi pro redemptione animarum veltrarum. Vbi est servitus mea, quam pretio sanguinis mei mihi dedidisti &c.* Similiter habet Cæsarius Arelatenfis homil. 27. ubi etiam asserit, Christum omnibus vulnera sua cum exprobratione ostensurum, quia prima erit in reos sententia reverendarum praesentia cicatricum.

Testimonia secunda clavis ea sunt quibus Augustinus docet multos re ipsa perire & damnari, pro quibus salute donandi Christus mortuus est. Nam in Psalmum 68. sub finem, loquens de Juda proditore, quem constat esse reprobum & damnatum, asserit Christum eum redimere voluisse, atque ut illi vita æternam conferret, sanguinem suum impendisse: *Christus pati venerat (inquit) & punivit per quem passus est: nam Judas traditor punitus est. Sed nos redemit sanguine suo, & punivit eum de pretio suo.* Projectit enim premium argenti, quo ab illo Dominus venditus erat, nec agnovit premium quo ipse à Domino redemptus erat.

E Nec valeret responsio Janfernij dicentis Christum pro reprobis mortuum esse, ut baptismū aut gratiam aliquam temporalem consequerentur, non vero ut ad salutem pervenirent æternam. Nam D. Thomas in cap. 8. Epist. 1. ad Corinth. hæc verba Apostoli: *Peribit infirmus in tua scientia frater pro quo Christus mortuus est,* sic interpretatur: *Peribit infirmus in tua scientia frater, PROPTER QUEM SALVANDUM, Christus mortuus est.*

Addo quod, cùm gratia quam in baptismo accipimus, ex natura sua medium sit ad æternam beatitudinem ordinatum; non potest Christus velle serio ejusmodi gratiam alicui tribuere, nisi ex intentione seu voluntate antecedente, æternæ salutis illi conferenda.

Ad tertiam

DE VOLVNTATE DEI ANTECEDENTE. 417

54. Ad tertiam classem ea testimonia pertinent quibus S. Doctor disertè affirmat Christum morientem, etiam reproborum salutem sitivis, ait enim Enarrat. in Psal. 68. conc. 1. post medium: *Sitis ipsius erat, quando dixit mulieri: siti, da mibi bibere; fidem quippe ipsius sitiebat.* Et de cruce cum diceret, siti, fidem illorum querebat, pro quibus dixerat, Pater ignoscere illis, quia nesciunt quid faciunt.

Similia habet D. Bernardus Tractatus de passione cap. 13. dicens: *Non satis credibile est Christum de siti corporali dixisse, siti &c. sed potius desiderium ardentissimum salutis nostra ipsum credimus sitivis.* Unde Arnoldus Carnotensis, Bernardi familiaris, Tractatus de septem verbis, vocat situm hanc *Sacramentalem*, quia in ea non tam desideratur potus, quam hominum salus. Quod disertè tradit S. Thomas in cap. 19. Joan. lect. 3. his verbis: *Per hoc quod dicit siti, ostenditur ejus ardens desiderium de salute generis humani.* I. ad Timoth. 2. vult omnes homines salvos fieri, Luce 19. venit Filius hominis querere & salvum facere quod perierat. Vehemens autem desiderium confuevit exprimeri per siti. His conformat illud Laurentij Jutiniiani libro de agone cap. 19. *Sitis hac de ardore dilectionis, de amoris fonte, de latitudine nascitur charitatis; sitiebat nos, & dare se nobis desiderabat &c.*

55. Ad quartam classem spectant ea testimonia, quibus S. Augustinus manifestè indicat, Christi è truce pendens orationem, omnes proflus eius inimicos, nullo excepto, complecti, cum assenserit eam exemplum esse tum orationis, quâ S. Stephanus pro omnibus lapidantibus veniam petebat, tum etiam illius quam pro inimicis omnibus fundere debemus. Multa sunt & præclaras in eam sententia S. Doctoris testimonia: unum duntaxat proferam ex sermone 4. de Sandis, quo reliqua summatim comprehenduntur. *Attende (inquit) Stephanum conservum tuum. Homo erat, sicut & tu, de massa peccati creatus, sicut & tu; eo priore redemptus quo tu. Cum à Judæis saxonum grandine quatereatur, non solum non communabatur, sed insuper lapidatoribus suis veniam precabatur: positis enim genibus orabat dicens, Domine ne statuas illis hoc peccatum. Illi lapidabant, & ille orabat: illi eum furore prosequerantur, ille pacatus Christum sequebatur.* Sic ille Stephanum exprimit Christum imitantem. Paulò post Christum ipsum ita nos omnes alloquenter inducit. *Doceam te ut imiteris me. In cruce pendens dixi, Pater ignoscere illis, quia nesciunt quid faciunt. Docui hoc milites meos, docui hoc martyres meos.* Si Stephani, si Martyrum, si Christianorum oratio, quâ inimicis veniam precantur, imperfecta quedam imitatio est orationis illius quâ Christus dixit, *Pater ignoscere illis: neceſſe est hæc verba, omnes Christi tortores, inter quos multi erant reprobri, comprehendisse: constat enim Stephanum ac Martyres pro omnibus omnino carnificibus suis orasse, Christianos vero alios, pro omnibus inimicis suis, nullo excepto, orare debere.* Unde idem S. Doctor ibidem ait: *Quando Christus in cruce pendens orabat, videbat, & previdebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos previdebat, & idem OMNIBVS VENIAM POSTVLABAT. Illi serviebant, & ille orabat: illi dicebant Pilato, crucifige; ille clamabat, Pater ignoscere.*

Mitto plura alia SS. Patrum testimonia, afferentium idem Christum in medio terra salutem hominum operatum esse, ut omnes salvos faceret,

Tom. I.

A Ideò extra portam passum, ut pro omnibus sanguinem suum funderet. Ideò in cruce suspensus, ut omnes ad se traheret. Ideò denique cruci affixum, ut crux Christi, non templi esset arca, sed mundi, ut loquitur Leo Papa serm. 8. de passione.

§. IV.

Absurdis & inconvenientibus Jansenij error exploditur.

B **I**nnumerā ferē sunt absurdā & inconvenientia quae ex Jansenij sententia sequi videntur, nos hic tantū præcipua & manifestiora colligemus.

In primis ergo haec sententia facit charitatem Christi erga homines angustam, nam juxta illam Christus innumeris hominibus claudit viscerā suā misericordiæ, & illos ab effectu suā charitatis excludit; camque facit strictiorem & angustiorem, quam debeat esse charitas cuiuscumque fidelis, quæ debet ad omnes homines se extenderet, & dicere quod Paulus ad Philippienses dicebat: *Tessis est mihi Deus quomodo cupiam vos in visceribus Jesu Christi.* Unde Angustinus serm. 60. de tempore: *Si boni tantummodo amandi sunt, quid dicimus de Deo nostro, de quo scriptum est: sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Quid enim boni fecerat mundus, ut eum sic dixerit Deus? Omnes enim homines non solum malos, sed etiam impios, & originali peccato mortuos, in anima Christus inventi, & tamen cum tales effemus dilexi nos.*

Secundo, Jansenius facit charitatem Christi simulatam: nam si Christus non voluisse (voluntate saltem antecedente) salutem Judæorum, nec pro eis offerre Patri premium sui sanguinis intendisset, procul dubio simulata & fictitia fuisset ejus charitas, quando cum lachrymis dicebat: *Jerusalem Jerusalem qua occidis Prophetas, quoties ueni congregari filios tuos, &c.*

Tertiò, si pro omnium ac singulorum salute Christus non obierit, natum unum ex præcipuis fideli nostris fundamentis: nam juxta doctrinam & institutionem Ecclesiæ, unusquisque fidelis tenetur credere, Christum esse suum Redemptorem, non minùs quam Deum esse suum Creatorem, & illum ut talem invocare: At hoc non potest credere, si Christus aliquorum tantum Redemptor est; præsertim vero, si dicatur esse tantum Redemptor electorum; de quorum numero se esse nemo credere potest sine speciali revelatione, ut definit Tridentinum self. 6. cap. 13. Ergo &c. Unde contra Jansenium instaurare possumus argumentum quo Adversus Calvinistas utitur Malderus, Antuerpiensis Episcopus. Omnes omnino, adeo quæ etiam reprobri, tenentur credere Dei Filium pro ipsorum salute mortuum esse, ut pater ex illo Symboli Nicenæ: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celis &c.* At non tenentur credere aliiquid falsum, aut dubium; cum fides Theologica quæ à nobis exigitur, nec circa falsum, nec circa dubium veritati possit: Ergo nemendum verum, sed etiam certum & indubitatum est, Dei Filium pro omnibus, atque adeo etiam pro reproborum salute, mortuum esse. Unde in Concilio Carthaginensi anno 846. celebrato, cap. 4. sic dicitur: *Christus Jesus Dominus noster, sicut nullus homo est, fuit, vel erit, cuius in illo natura assumpta non fuerit, ita nullus est, fuit, vel erit homo, pro quo passus non fuerit, licet non omnes passionis ejus mysterio redimantur.* Eadem veritas expressè traditur à Trident. self. 6. cap. 3. his verbis: *Etsi ille*

G G

Tom. I.

DISPUTATIO QUARTA

pro omnibus mortuus est, non omnes tamen beneficium moris ejus recipiunt, sed si duntaxat quibus meritum passionis ejus communicatur.

Quarto ruit spes Theologica, nisi Christus pro omnibus ac singulorum salute mortem suam Patri obtulerit; nam hoc fundamento Christianorum spes nascitur, quod Christus sanguinem fuderit, ut ipsi non ad baptismum tantum, sed etiam ad salutem perveniant. Unde Augustinus libro medit. cap. 14. *Omnis spes & totius fiducia certitudi mibi est in pretioso sanguine Christi, qui effusus est propter nos & propter nostram salutem.* Et Enarrat. in Psal. 148. assertor neminem esse qui aeternam salvatorem sperare non debeat, quia Christus in cœlestis gloria pignus sanguinem suum nobis tradidit. *Tales arras accepimus (inquit) tenemos mortem Christi, tenemos sanguinem Christi.* Erigat ergo se humana fragilitas, non desperet, non se collidat, non se avertat, non dicat, non ero beatus. Et mox subiungit: *Quid tibi promisi Deus o homo mortal is? Quid viatoris es in aeternum. Non credis? Crede, crede: plus est jam quod fecit, quam quod promisit. Quid fecit? Mortuus est pro te. Quid promisisti? Quid vives cum illo. Incredibilius est quod mortuus sit aeternus. quam quod in aeternum vivat mortal is. Iam quod incredibilis est tenemos. Si propter homines mortuus est Deus, non est viatoris homo cum Deo? Non est viatoris mortal is in aeternum, propter quem mortuus est qui vivit in aeternum?* Censet igitur Augustinus, Christi mortem & passionem esse præcipuum spei nostræ sustentaculum, subindeque negari non potest, Christi sanguinem pro eoru[m] omnium salute, qui ejusmodi spem concipiunt, fuisse profusum: At non soli electi, sed etiam reprobis, spem Theologicam per sepe concipiunt: Igitur negari non potest, Christi sanguinem, non tantum pro electorum, sed etiam pro reproborum salute, fuisse fussum.

Denique Jansenij sententia, non solum fidem mutilat, & spem infringit, verum etiam refrigerat charitatem, quæ Theologicarum virtutum principes est, & omnium charismatum excellentissimum; nam cum multa sint divini illius amoris fo menta, eum tamen præcipue foverit & inflamat certa fides & recordatio dilectionis Christi erga nos, quam præcipue exhibuit moriendo pro nobis in cruce. Unde Apostolus 2. ad Corinth. 5. *Charitas Christi urget nos, estimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est.* Et Bernardus in Cantica: *Super omnia ter reddit amabilem, o bone Jesu, calix quem bibisti, opus mea redempcionis.* Similiter Augustinus Tractatu 2. in Epist. 1. Joan. *Omnis (inquit) illius simus, qui pro nobis mortuus est, qui pro nobis crucifixus est.* Et in libro de Sancta Virginitate: *Internis luminibus in picite vulnera pendentis, cicatrices resurgentis, sanguinem morientis.* Hac quanti valent cogitate. *Hec in latera cordis vestri appendice &c.* Toto vobis figuratur in corde, qui pro vobis fixus est in cruce. Hec est ergo præcipuum divinae charitatis incentivum, quod nobis Jansenius eripit, cum pro electorum tantum salute Christum mortuum esse affirmat; cum enim de sua prædestinatione, seclusa speciali revelatione, nemo certus esse possit, si Christus pro electorum tantum salute mortem subiit, incerti erunt omnes an tanto beneficio donati sint, subindeque ex illius recordatione, ipsorum charitas erga Christum accendi vel foveri non poterit.

A

§. V.

Convelluntur precipua fundamenta Jansenij.

Obicit in primis Jansenius: D. Augustinus pluribus in locis exponens prædictum locum Apostoli 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, nusquam illum intellexit universaliter, & secundum distributionem completam, sed semper ei aliquam restrictionem & limitationem adhibuit.* Nam lib. 4. contra Julian. cap. 8. de corrept. & gratia cap. 14. & de prædestin. Sanctorum cap. 8. docet hæc verba Apostoli esse intelligenda secundum distributionem accommodam, & non universaliter; ita quod Deus non velit salvare omnes absolute, sed quod velit salvare eos omnes qui salvantur. Sicut dicitur aliquis magister docere omnes pueros alijus civitatis, non quod omnes addiscant, sed quia nullus nisi ab illo dicatur.

Secunda restricione ejusdem loci est, quod ly omnes sumatur quidem universaliter, sed universalitate quadam incompletâ, & pro generibus singulorum, non pro singulis generum. Sicut dicitur omne animal fuisse in area Noë, quia ex omni genere animalium aliquod fuit. Et sicut Luca 11. Pharisei dicuntur decimare omne olus, quia ex omni genere herbarum solvebant decimas. Ita hunc locum Apostoli exponit idem Augustinus in Enchir. cap. 105. ubi ait: *Aut certe sic dictum est, qui omnes homines vult salvos fieri, non quod nullus hominum esset quem salvum fieri noller, qui virtutes miraculorum facere noluit apud eos quos dicit actus fuisse penitentia, si fecisset.* Sed ut per omnes homines, omne genus humanum intelligamus, per quascumque differentias distributionum: Reges, pri vatos, nobiles, ignobiles, sublimes, humiles, doctos, indoctos, integrî corporis, debiles, ingeniosos, tardicordes, fatuos, divites, pauperes, mediocres, mares, feminas, infantes, pueros, adolescentes, juvenes, seniores, senes, in linguis omnibus, in moribus omnibus, in artibus omnibus, in professionibus omnibus, in voluntarium & conscientiarum varietate innum erabili constitutis, & si quid aliud differentiarum est in hominibus. Eandem explicationem adhibet D.

D. Gregoriu[m] in 1. Regum lib. 5. ubi ait: *Omnis quippe homines vult salvos fieri, quia de omni genere hominum eligit, quos ad gaudium aeterna salutis trahit.*

Tertia expeditio Augustini est, quod Deus veli omnes homines salvos fieri, non formaliter, sed causaliter; quia facit Santos velle & procurare omnium salutem: dixit enim Apostolus, *Prædicate Evangelium omni creature, docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Sicut Spiritus Sanctus postulare pro nobis dicitur, quatenus facit ut postulemus. Ita idem S. Doctor de corrept. & gratia cap. 15. Cum ergo in explicationem verborum Pauli toties Augustinus inciderit, & nunquam ea intellectu[m] universaliter de omnibus hominibus; ex illo loco Apostoli non licet inferre, dari in Deo voluntatem antecedentem de salute omnium hominum.

Respondebat Vazquez hic disp. 8; cap. 2. num. 12. Augustinum, locum illum Pauli, nullo ex illis tribus modis rectè exposuisse. Idem dicit Petavius Tomo 1. lib. 10. cap. 3. ubi sic habet: *Scio quam variis modis locus iste vexatus sit ab iis qui contrarium sentiunt: tres quatuorve ex Augustino commemorati sunt à nobis, cum illius opinionem exponeremus, qui mihi quidem ad cludendum magis excogitati, quam certi ac solidi videri solent.*

44.

DE VOLVNTATE DEI ANTECEDENTE 419

45. Verum hæc responsio non potest à temeritate excusari. Primo, quia doctrina Augustini in materia de gratia & prædestinatione, non est doctrina alicuius particularis Doctoris, sed totius Ecclesie, ut dicit Bellarminus, & facetur ipse Petavius Tomo. 1. lib. 9. cap. 6. his verbis: *Omnium Latinorum quorum in hac de gratia, vel electione, ac prædestinatione controversia, majorem dixi auctoritatem esse, principes est consensu Theologorum Augustinus, cuius de gratia sententiam, quotquot deinde consecuti sunt Patres ad Doctores, tum verò Ecclesiæ Romanae Presules, Presulumque Conventus aliorum, ratam & Catholicam esse judicarunt, ut hoc satis magnum putarent veritatis argumentum, quod ab Augustino postum ac decretum esse constaret.* Addo quod Hormisdas Papa in Epist. ad Possessorum Episcopum, remittit cunctos Fideles ad libros Augustini; ut ibi videre possint, quid de gratia & prædestinatione, Romana sentiat Ecclesia.
46. Secundò ejusdem responsionis temeritas constat, ex eo quid non solum D. Thomas hic art. 6. ad 1. & 1. ad Timoth. 2. leet. 1. sed etiam plures alij Sancti Patres & Ecclesiæ Doctores, eodem modo exponunt & intelligunt predicta verba Apostoli. Inter quos principi sunt D. Gregorius supra relatus, S. Prosper in Epist. ad Rufinum, S. Fulgentius de Incarnatione & gratia cap. 31. Author librorum hypognosticon, lib. 6. sub finem, Luper Servatus de tribus quest. qu. 2. de prædest. & denique Epistola Synodalis Afrorum Episcoporum in Sardinia exulim, & acta Ecclesiæ Lugdunensis sub beato Remigio ejus Archiepiscopo. Ex quibus omnibus satis constat, quantum illi duo Autores excellerint, dum illas Augustini expositiones, non rectas, & ad eludendum magis excogitatas, quam certas & solidas, appellarent. Hac ergo response reiecta.
47. Facile responderi potest cum Joanne à S. Dis. 5. Thoma, quid expositiones Augustini non contradicunt Damasceno, sed utraque exppositio in diverso sensu procedit: quia loquendo de voluntate antecedenti & inefficaci, verum est quid vult omnes, nullo excepto, salvos esse. At verò loquendo de voluntate efficaci & consequenti, etiam est verum, quid non vult omnes de facto salvari, vult tamen ex omnibus aliquos, & quid nullus salvatur nisi per ejus voluntatem. Ecce qualiter verum vero consonat, nec Damasceno contradicit Augustinus, nec Damascenus Augustino. Unde S. Thomas in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1. ad 1. Secundum Damascenum (inquit) verbum Apostoli intelligitur de voluntate antecedente & non de consequente, sed secundum Augustinum intelligitur de consequente. Vnde exponit eam duplifier: uno modo ut sit distributio accommoda pro omnibus qui salvantur; alio modo ut sit distributio pro generibus singulorum &c. Et in 1. ad Timoth. cap. 2. leet. 1. ostendit nihil inter illas expositiones esse diffidij, & Augustinianas optimè cum ea cōfiterere qua à S. Damasceno traditur. Faveret ipse Augustinus in Enchiridio cap. 103. ubi postquam duas priores expositiones tradidit, subdit: *Quocumque alio modo id potest intelligi, dummodo concedere non cogatur, aliquid omnipotenter voluisse fieri, factumque non esse.*
48. Sed quæres, quid causa sit cur idem S. Doctor locis citatis, Apostoli verba, de consequente potius & absoluta voluntate, quam de conditionata & antecedente interpretetur.

Respondeo ideo Augustinum locis citatis verba

Tom. I.

- A illa Apostoli de consequente & absoluta voluntate interpretari, quia ibi de Sanctorum prædestinatione & vocatione Dei secundum propotum stabilenda agebat contra Pelagianos & Semipelagianos, qui ut refert Prosper in Epistola ad Augustinum, statuebant Deum velle hominum salutem, generali tantum, indiscretâ, & indifferenti voluntate: ita ut quid prædestinati potius quam reprobri salvarentur, nullo modo in specialem Dei providentiam, & peculiarem quandam ipsius voluntatem, sed in humanam duxerat refundebatur. Unde Prosper epistola citata hæc scribit ad Augustinum: *Contrarium putant Patrum opinioni, & Ecclesiastico sensu, quidquid de vocatione electorum secundum Dei propotum disputasti.* Ut ergo S. Doctor efficacem illam Dei voluntatem, quā Deus prædestinatos certò ad salutem promovet, firmiter stabiliret, & à Pelagianorum & Semipelagianorum argumentis defendenderet, verba illa Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri,* de efficaci voluntate, quā divina prædestinatio continetur, exponebat; eaque subinde non universaliter, sed per distributionem accommodam, aut pro generibus singulorum, non pro singulis generum, esse intelligenda assertebat.

§. VI.

Diluntur alia argumenta Jansenij.

- C O Bjicit secundò Jansenius plura Scriptura testimonia, quibus videtur insinuari Christum non esse mortuum pro omnibus, nec suam passionem & redemptionem, pro omnium salute ordinasse. Principius locus est ille qui habetur Matth. 26. ubi dicitur: *Hic est sanguis novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Si pro multis (inquit) ergo non pro omnibus. Præterea Scriptura variis in locis assertit, quid Christus non est mortuus pro impiis, quid Deus non vult salvare infideles, nec peccatores, &c.

D Ad primum locum respondeo, plures illiadhiberi explications. In primis aliqui dicunt, non esse extraneum in Scriptura, ut interdum per hoc nomen, *muli*, designentur omnes: hoc enim fundatum habet in Apostolo, qui eodem termino utitur, ad probandum peccatum originale in omnes & singulos filios. Ad eum transfulsum: dicit enim ad Rom. 5. *Sicut per inobedientiam unius hominis & peccatores constituiti sunt multi: ita & per unius obediētiōnem, iusti constituantur multi.*

E Secundò dici potest, quid interdum in Scriptura eventus rei futura exprimitur per modum intentionis: quemadmodum cum dicitur, *Hoc factum est ut impleretur prophētia:* id est ita factum est, quid sequatur inde impletas esse prophētias. Et in hoc sensu dici potest Christi sanguis pro multis tantum effusus, id est eo eventu, ut fructus ejus non in omnes, sed tantum in multos redundet, quia multi sunt qui ex propria malitia vel negligentia, talem fructum impediunt.

F Tertiò hic locus ab aliis ita explicari solet, ut Christi sanguis significetur effusus pro multis, quoad efficaciam, & pro omnibus quantum ad sufficientiam. Unde D. Thomas super illum locum Matthei ait: *Sanguinem Christi fusum esse, & pro multis, & pro omnibus: quia si consideretur sufficientia, ipse est propitiatio pro peccatis nostris, & non pro nostris tantum, sed pro toto mundo, sed si considereremus efficaciam, effectum*

GG ij

49.

50.

51.

52.

non habet, nisi in his qui salvantur, & hoc ex: A culpa hominum.

33. Ad alia loca Scripturæ in quibus dicitur Christum non esse mortuum pro impiis, & nolle salvare infideles & peccatores; dicendum est, Scripturam in his locis non excludere à Christi redēptione, vel Dei benevolentia, personas illas substantialiter, quas contingit esse sub peccato, vel infidelitate; sed tantum exprimi in illis propositionibus, conditionem cum qua reduplicative Deus non vult salutem in illis exequi: id est significati, Deum non velle salvare peccatores aut infideles, manentes in peccato aut infidelitate.

34. Ex quo intelliges verba Concilij Valentini 3. cap. 4. ubi dicitur: *Christus non est mortuus pro his, qui in impietate mortui erant ante passionem ejus: sensus enim est, illum non esse mortuum pro illis, eo fine ut jam positis in statu damnationis, post exitum hujus vite applicaretur eis sua redēptione: unde in illo Concilio citatur propheticum oraculum Osee, quo Christus dicitur inferni esse dominator, non liberator: non tamen dicitur in illo Concilio, quod illis quos jam damnatos Christus reperit in inferis, non fuerit tempore vite illorum oblata Christi redēptione, & auxilia ad salutem sufficientia.*

35. Objicit tertio Jansenius quædam Augustini testimonia, quæ videntur favere sue sententiae. Nam Epist. 2. ad Eudivm ait: *Non perit unus ex his pro quibus mortuus est Christus.* Et serm. 8. natalis S. Vincentij, *Christus non perdit quos emit sanguine.* Item sapienter, illos esse tantum redemptos à Christo qui actu salvantur: Ergo ex Augustino Christus non est mortuus pro reprobis, sed tantum pro prædestinatis.

36. Respondeo quod quando D. Augustinus dicit, *neminem perire ex his pro quibus mortuus est Christus, aut illum neminem perdere ex his quos suo sanguine redemit,* solum intendit, neminem perire, aut perdi à Christo, ex impotencia eos custodiendi & defendendi, vel ex defectu virtutis, ut enim ipse dicitur Joan. 10. *Nemo rapiet oves meas de manu mea.* Non autem intendit, quod nemo pereat ex propria libertate, vel culpa: nam Joan. 17. dicit Christus, *perire aliquem eorum quos à Patre sibi datos accepérat, filium scilicet perditionis.*

37. Ad aliud quod additur, dicendum est, quod hæc vox, *redimere*, duos habet sensus. In primis enim redimere significat sufficiens premium pro libertate captivi offere, cum voluntate sincera ut tale premium illi applicetur. Secundò *redimere* idem significat quod actu liberare captivum à servitute. Quando ergo D. Augustinus dicit illos tantum esse redemptos à Christo qui actu salvantur, loquitur de redēptione non in primo, sed in secundo sensu, ut explicat D. Prosper in respons. ad 1. objectionem Vincentianam, his verbis: *Cum propter unam omnium naturam, & unam omnium causam, à Domino nostro in veritate suscepimus, rectè omnes dicantur redempti, & tamen non omnes à captivitate sunt liberati, redēptionis proprietas penes illos est, qui non jam vas a diaboli, sed membra sunt Christi.* Id est hi tantum dicuntur redempti, qui sunt justificati, & à potestate diaboli liberati.

38. Objicit insuper Jansenius: Christus non oravit pro reprobis, sed solum pro prædestinatis: Ergo non pro illis, sed tantum pro istis mortuus est. Consequens videtur legitima ex paritate rationis, Antecedens vero probatur ex verbis illis

Christi Joan. 17. *Non pro mundo rogo; sed pro his quos dedisti mihi, quæ S. Augustinus sic interpretatur, ut ab illa oratione reprobos excludat. Similiter S. Thomas in cap. 17. Joan. lect. 2. hæc verba, Non pro mundo rogo, sic exponit, Id est pro mundi dilectoribus.* Unde idem S. Doctor 3. p. qu. 21. art. 4. ad 2. ait, *Christus non orasse pro omnibus crucifixoribus, neque etiam pro omnibus qui erant credituri in eum:* Ergo Christus non oravit pro reprobis, sed solum pro prædestinatis.

Respondeo primò, dato Antecedente, negando Consequentiam, nam ut rectè observavit Cardinalis Toletus super cap. 17. Joan. annot. 8. Christi oratio, atque mors, sic inter se comparantur, ut Christus animam agens pro iis omnibus sanguinem obtulerit pro quibus aliquando preces fuderit; non verò pro illis omnibus semper orabit, pro quibus erat moriturus: quia Christi sacrificium generale esse debuit, eosque complecti omnes quibus bene volebat; preces verò quandoque particulares esse potuerunt.

Respondeo secundò, negando Antecedens, ad cuius probationem dicendum, quod quando Christus dicebat Joan. 17. *Non pro mundo rogo,* solum declarare volebat se non orare pro mundo, seu pro mundi dilectoribus, ut interpretatur S. Thomas, oratione illâ peculiari quam tunc Christus post cœnam ultimam fundebat pro solis Apostolis; non autem quod nullo planè modo pro mundo & dilectoribus orare intendebat; nam ibidem versu 21. orat ut mundus credat in eum, & in cruce pendens pro crucifixoribus suis oravit, & verba illa, *Pater ignosce illis,* ad omnes tortores suos extendit, ut suprà ex Augustino vidimus. Unde quando S. Thomas loco citato ex tertia parte ait, *Christum non orasse pro omnibus crucifixoribus suis, que etiam pro omnibus qui erant credituri in eum,* non intendit quod Christus nullo modo pro ipsis oraverit, sed solum quod pro ipsis non oraverit oratione absoluta, & procedente ex voluntate consequenti, atque ut illis vitam aeternam & media efficaciter ad illam conduceant à Patre obtineret, sic enim oravit solum pro prædestinatis. Unde statim subdit Doctor Sanctus, *Sed pro his solum qui erant prædestinati, ut per ipsum vitam consequerentur aeternam.* Quibus verbis aperte declarat, se tantum illud genus orationis in Christo negasse pro crucifixoribus suis (inter quos plures erant reprobri) quam habuit pro electis, pro quibus oravit ut in fallibiliter vitam consequerentur aeternam.

ARTICVLVS III.

E *An voluntas antecedens salvandi omnes homines, sit in Deo formaliter & propriè, vel solum eminenter & metaphorice?*

Hanc questionem movemus contra aliquos recentiores Theologos, qui licet contra Jansenium doceant Deum velle omnes homines salvos fieri, voluntate antecedenti; hanc tamen voluntatem afferunt non reperi in Deo propriè & formaliter, sed metaphorice tantum, vel eminenter, illamque non esse voluntatem beneplaci-
ti, sed tantum signi. Ita Guillelmus Estius in 1. dist. 46. §. 3. & Basilius Legionensis 1. p. qu. 6. scholasticā cap. 12. citans pro hac sententia Alexandrum, Bonaventuram, & Scotum, Huic etiam